

Grod- och kräldjur – Amphibians and reptiles

Amphibia & Reptilia

Martin Tjernberg, Ingemar Ahlén
& Claes Andrén

Under den senaste femårsperioden kan man konstatera att den positiva trenden från rödlistan 2005, då bl.a. tre tidigare rödlistade arter kategoriserades som *Livskraftig* (LC), i viss mån fortfarande håller i sig. Klockgrodan fortsätter att uppvisa en kraftig populationstillväxt i sydöstra Skåne, samtidigt som arten sprider sig till nya områden. Denna glädjande utveckling medför att även denna art nu kan klassificeras som *Livskraftig*. Ser vi till samtliga 13 inhemska groddjursarter är det för närvarande tre arter som säkert eller troligen har växande populationer, och fyra arter vars populationer säkert eller troligen krymper. Övriga sex arter har av allt att döma mer eller mindre stabila bestånd.

Trots att situationen för groddjuren generellt sett har förbättrats under det senaste decenniet är det viktigt att beslutade åtgärdsprogram förlängs och att pågående naturvårdsinsatser fortsätter, speciellt för de hotade arterna grönfläckig padda (CR), stinkpadda (VU), långbensgroda (VU) och gölgroda (VU). Groddjuren står dessutom inför ett uppseglade hot från kontinenten, nämligen spridningen av epidemiska sjukdomar som *Rana*-virus och chytridsjuka (Garner m.fl. 2005, Young, Berger & Speare 2007, Ågren & Malmsten 2008).

The positive trend recorded in the 2005 Red List, where three formerly red-listed species were categorised as *Least Concern* (LC), has to a certain extent continued during the past five years. The firebelly toad *Bombina bombina* continues to increase rapidly in the south-east of Skåne, while at the same time spreading to new areas. It has therefore been transferred to the category *Least Concern* (LC). Three of the 13 indigenous amphibian species currently certainly or probably have growing populations, whereas four species are certainly or probably declining. For the remaining six species, the situation seems more or less stable.

Although the situation of the amphibians has, on the whole, improved during the past decade, it is important that the recovery plans agreed upon will be prolonged, and that the current nature conservation projects will be continued. This applies especially to the threatened species European green toad *Bufo viridis* (CR), natterjack toad *Bufo calamita* (VU), agile frog *Rana dalmatina* (VU) and pool frog *Rana lessonae* (VU). The amphibians are also facing a growing threat from the European continent in the form of epidemic diseases like rana-viruses and the chytrid disease (Garner et al. 2005,

Situationen för reptilerna är oförändrad jämfört med 2005. Av våra sex inhemska arter är sandödla och hasselsnok rödlistade i kategorin *Sårbar* (VU). Dessutom kategoriseras Gotlandssnok *Natrix natrix* ssp. *gotlandica* (en underart av snok) som *Nära hotad* (NT).

Grodd- och kräldjuren har under lång tid förlorat många biotoper, i synnerhet på grund av att utmärkerna knappast längre hålls öppna genom bete, utan till största delen har planterats med skog eller lämnats att växa igen. I vår tid fortsätter minskningen av mängden lämpliga biotoper genom ytterligare rationalisering av skogs- och jordbruket, vilket bl.a. leder till minskad småskalighet, dränering av kärr och småvatten, granplantering och fortsatt igenväxning.

Kunskapsläget för kräldjuren är tämligen gott, men för flertalet arter finns luckor avseende utbredning och populationstrender. Detta kan hänga sam-

Young, Berger & Speare 2007, Ågren & Malmsten 2008).

The situation of the reptiles remains largely unaltered since 2005. Among Sweden's six indigenous species, the sand lizard *Lacerta agilis* and the smooth snake *Coronella austriaca* have been classified as *Vulnerable* (VU). Furthermore, the subspecies *Natrix natrix* ssp. *gotlandica* has been classified as *Near Threatened* (NT).

The amphibians and reptiles have been subject to extensive habitat loss for a long time, especially due to discontinued grazing of outlands (which have been planted with trees or left to grow over). The process of habitat loss continues due to the rationalisation of forestry and agricultural industries, exemplified by, e.g., an ongoing reduction in small scale land usage, draining of swamps and small water bodies, spruce plantations and continued overgrowth.

Tab. 43. Grodd- och kräldjur i Sverige. Totalt antal, antal bedömda, samt antal rödlistade taxa år 2010 respektive 2005. Siffran för antalet arter anger de arter som är inhemska enligt rödlistningens definitioner. Amphibians and reptiles in Sweden. Total number of taxa, number of evaluated and red-listed taxa in the years 2010 and 2005, respectively. The number of species denotes indigenous species according to the definition of the Regional Guidelines.

	Antal taxa i Sverige No. of taxa in Sweden	Antal bedömda taxa No. of assessed taxa	Antal rödlistade taxa 2010 No. of red-listed taxa 2010	% rödlistade av bedömda taxa 2010 % red-listed of assessed taxa 2010	Antal rödlistade taxa 2005 No. of red-listed taxa 2005
Groddjur <i>Amphibia</i>	13	13	5	38	6
Kräldjur <i>Reptila</i>	6	6	2	33	2
Summa arter <i>Sum species</i>	19	19	7	37	8
Övriga taxa <i>Other taxa</i>		1	1	100	1
Totalt <i>Total</i>		20	8	40	9

Tab. 44. Antal taxa av grodd- och kräldjur per rödlistekategori. Number of amphibian and reptile taxa in the respective Red List categories.

	DD Kunskapsbrist	RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	Totalt <i>Total</i>
Groddjur <i>Amphibia</i>	0	0	1	0	3	1	5
Kräldjur <i>Reptila</i>	0	0	0	0	2	0	2
Summa arter <i>Sum species</i>	0	0	1	0	5	1	7
Övriga taxa <i>Other taxa</i>	0	0	0	0	0	1	1
Totalt <i>Total</i>	0	0	1	0	5	2	8

man med att kräldjuren generellt är svårinventerade och föga engagerande för allmänheten. För groddjuren, speciellt de rödlistade arterna, är kunskapsläget betydligt bättre. Detta beror bl.a. på att flertalet groddjursarters utbredning är begränsad till södra Sverige, samt att de flesta av dem är eller har varit föremål för forskning och inventeringar allt sedan 1970-talet. Kunskapsluckor finns dock, särskilt vad gäller populationstrenderna för de mer allmänt spridda arterna (mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, vanlig padda *Bufo bufo*, vanlig groda *Rana temporaria* och åkergroda *Rana arvalis*).

Gro- och kräldjuren är artfattiga grupper i den svenska faunan med sina 13 respektive sex inhemska arter. En majoritet av arterna har utpräglat sydliga förekomster, något som är särskilt påtagligt hos groddjuren. Trots att antalet arter är lågt har dessa grupper en viktig roll i ekosystemet, bl.a. som predatorer eller som föda åt andra djurgrupper. Som exempel kan nämnas att man försökt uppskatta bestånden av de spridda arterna vanlig groda och åkergroda, och kommit fram att det bör finnas mellan 180 och 440 miljoner vuxna individer av respektive art!

Utöver de inhemska arterna har sköldpaddsarterna oäkta karetsköldpadda *Caretta caretta* och havslädersköldpadda *Dermodochelys coriacea* tillfälligt observerats i Sverige. Otillåtna utsättningar av de nordamerikanska arterna rödörad vattensköldpadda *Trachemys scripta elegans* och strumpebandsnok *Tamnophis sirtalis* sker fortlöpande, och det kan inte uteslutas att dessa arter kan etablera reproducerande populationer.

Bedömningen av groddjur och kräldjur har gjorts av följande personer i expertkommittén för ryggradsdjur (exkl. fiskar & rundmunnar): Ingemar Ahlén, Claes Andrén och Martin Tjernberg (organismgruppsansvarig vid ArtDatabanken). Därtill

The situation of the reptiles is fairly well known, but for most species there are knowledge gaps with regard to distribution and population trends. This may be due to the fact that reptiles are notoriously difficult to survey, and that they are relatively unpopular among the general public. We know decidedly more about the amphibians, especially the red-listed species. The reason for this is partly that the distribution of most amphibians is restricted to southern Sweden, and partly the fact that most of them have been the subject of research and inventories since the 1970's. There are, however, gaps in our knowledge concerning the more widely distributed species (smooth newt *Lissotriton vulgaris*, common toad *Bufo bufo*, common frog *Rana temporaria* and moor frog *Rana arvalis*), especially as regarding the population trends.

Amphibians and reptiles are relatively species-poor groups in the Swedish fauna, comprising only 13 and six species, respectively. A majority of the species, especially among the amphibians, have a pronouncedly southern distribution in Sweden. Although the number of species is small, these groups play an important part in the ecosystem as predators or prey. The result of an attempt to estimate the population sizes of the widely distributed species common frog and moor frog was that the total Swedish population amounted to between 180 and 440 million mature individuals of each species!

Apart from the indigenous species, two turtle species (loggerhead turtle *Caretta caretta* and leatherback turtle *Dermodochelys coriacea*) have been reported to occur temporarily. Illegal introductions of the North American species *Trachemys scripta elegans* and *Tamnophis sirtalis* occur continuously, and it is not inconceivable that these species will establish reproducing populations.

har värdefulla synpunkter lämnats av Sven-Åke Berglind, Fredrik Söderman, Micael Söderman och Johan Nilsson.

The assessments of the amphibians and reptiles were made by the following members of the Expert Committee for Vertebrates (excl. fishes and cyclostomes): Ingemar Ahlén, Claes Andréén and Martin Tjernberg (responsible for the organism group at the Swedish Species Information Centre). Sven-Åke Berglind, Fredrik Söderman, Micael Söderman and Johan Nilsson have also contributed valuable insight.

Tabell 45. Ej längre rödlistade arter jämfört med 2005 års rödlista.

Species no longer red-listed as compared to the 2005 edition.

Livskraftig (LC)
<i>Bombina bombina</i> klockgroda

